

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської науково-практичної конференції
магістрантів і молодих дослідників**

«НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ У ХХІ СТОЛІТТІ»

**Інноваційні технології в агрономії, землеустрої,
лісовому та садово-парковому господарстві**

29 жовтня 2025 року

Біла Церква
2025

УДК 378:63:001(063)

Редакційна колегія:

Шуст О.А., д-р екон. наук, професор.
Варченко О.М., д-р екон. наук, професор.
Недашківський В.М., д-р с.-г. наук, професор.
Димань Т.М., д-р с.-г. наук, професор.
Карпук Л.М., д-р с.-г. наук, професор.
Панченко Т.В., канд. с.-г. наук, доцент.
Василенко О.І., доктор філософії.
Куманська Ю.О., канд. с.-г. наук, доцент.
Комарова Н.В., доктор філософії.
Філіпова Л.М., канд. с.-г. наук, доцент.
Мостипан О.В., доктор філософії.

Відповідальна за випуск – **Мостипан О.В.**, начальник редакційно-видавничого відділу.

«Інноваційні технології в агрономії, землеустрої, лісовому та садово-парковому господарстві»:
матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції магістрантів і молодих дослідників, 29 жовтня
2025 року. – Біла Церква: БНАУ. – 74 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

Ел. адреса: <https://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/27>

	0,8	3,42
	1,0	3,59
	0,6	3,25
Гібрид Кронос	0,8	3,74
	1,0	3,73
	0,6	3,73
Гібрид Ексагон	0,8	4,27
	1,0	4,25
	0,6	3,73
НІР05	Фактор А Фактор В	0,05
		0,06

Найвищий чистий прибуток з гектара 28840 грн. ми отримали за вирощування гібриду Ексагон з нормою висіву 0,8 млн. схожих зерен на 1 га. При цьому собівартість 1 т насіння була найнижчою в порівнянні з іншими варіантами і становила 6750 грн.

Отже, в умовах ТОВ «Агросленд» Білоцерківського району рекомендуємо висівати гібрид ріпаку озимого Ексагон з нормою висіву насіння 0,8 млн. схожих насінин на 1 га, що забезпечує рівень рентабельності виробництва 137 %.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамик М.І. та ін. Рекомендації по вирощуванню ріпаку на насіння і корм. Івано-Франківськ. Оброшино, 2000. 18 с.
2. Гайдаш В. Ріпак: його сучасний стан і перспективи в Україні. Пропозиція, 2002. №8.
3. Жаркова О. Озимий ріпак – нові пропозиції. Пропозиція, 2014. № 7. С. 72–77.
4. Марков І. Інтенсивна технологія вирощування ріпаку. Офіційний вебсайт журналу «Агробізнес сьогодні». URL: <http://agrobusiness.com.ua> (дата звернення: 21.10.2022).
5. Каленська, С. М., Єременко, О. А., Таран, В. Г., Крест'янінов, Є. В., Риженко, А. С. Адаптивність польових культур за змінних умов вирощування. Наукові праці інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків (25), 2017. С. 48-57.
6. Заїка Є.В., Дрозд О.М., Кондратюк В.В., Пивовар Т.М. Рекомендації з насінництва нових сортів ріпаку озимого і ярого селекції ННЦ «Інститут землеробства НААН». Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2020. 28 с.
7. Распутенко А. О. Польова схожість насіння ріпаку озимого залежно від строків сівби й норм висіву насіння. Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених і спеціалістів «Роль наукових досліджень в забезпеченні процесів інноваційного розвитку аграрного виробництва України» (м. Дніпропетровськ, 25–26 трав. 2016 р.). Дніпропетровськ, 2016. –С. 75–76.
8. Юрчук С. Вплив норм висіву та способу сівби на врожайність ріпаку озимого. Агрономія сьогодні. 31 серпня 2020. URL: <http://agrobusiness.com.ua/ahrami-kultury/item/18620-vplyv-norm-vysivu-ta-sposobu-sivb-yna-vrozhaist-ripaku-ozymoho.html>.

УДК 633.853.494:631.531.1

ЧИЖОВА Є.С., здобувачка вищої освіти

Науковий керівник – **КОЗАК Л.А.**, канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ СТРУКТУРИ УРОЖАЮ ТА УРОЖАЙНОСТІ РІПАКУ ОЗИМОГО ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМ ВИСІВУ

У статті подано результати дворічних досліджень впливу різних норм висіву на ріст, розвиток та врожайність гібридів ріпаку озимого (*Brassica napus* L. *oleifera*) в умовах центрального Лісостепу України. Встановлено, що норма висіву суттєво впливає на густоту стояння, кількість гілок, масу насіння з рослини та масу 1000 насінин. Оптимальною нормою висіву для досліджуваних гібридів визначено 450 тис. схожих насінин/га, яка забезпечила найвищу урожайність і прибутковість. Гібриди відрізнялися за реакцією на густоту посіву, що необхідно враховувати при добірї гібридів і плануванні технології вирощування.

Ключові слова: ріпак озимий, урожайність зерна, польова схожість, виживаність рослин, маса насіння на рослині, густота посівів.

Ріпак озимий (*Brassica napus L. oleifera*) є важливою олійною культурою світового значення, яка займає провідні позиції у виробництві рослинної олії та білкового корму. В Україні площі під цією культурою щорічно зростають завдяки високій рентабельності та широкому використанню продукції у харчовій і технічній галузях. Одним із ключових факторів отримання стабільних урожаїв є оптимізація норм висіву, що безпосередньо впливає на густоту стояння рослин, їх розвиток і формування елементів структури врожайності.

За даними сучасних дослідників, норма висіву суттєво впливає на ріст та продуктивність ріпаку озимого. Так норма висіву ріпаку озимого залежить від генетичних особливостей сортів і загалом мало впливає на коливання урожайності насіння (лише на 0,6 %). Проте у поєднанні з сортовими характеристиками цей показник може змінювати врожайність досить суттєво – до 7,8 % [1].

За результатами досліджень Drobotko A., оптимальна густота висіву для гібридів ріпаку озимого становила 30–60 рослин/м², а для сортів – 80–100 рослин/м². За пізніх строків сівби густоту посівів автор рекомендує підвищувати на 20–50 %, оскільки слабо розвинені рослини більш вразливі до несприятливих зимових умов. Забезпечення оптимальної густоти та правильне удобрення дозволяють знизити собівартість вирощування за рахунок економії насіння й мінеральних добрив [2].

Дослідженнями встановлено, що для певних сортів необхідно вибирати і відповідну ширину міжрядь. Так для сорту Смарагд оптимальною є норма висіву 0,8 млн. схожих насінин/га за звичайного рядкового способу сівби (30 см), а для сортів Пегас, Соло, Стілуца – 1,0 млн. схожих насінин/га за широкорядного способу (45 см) [3].

Завдяки біологічній здатності ріпаку формувати на зріджених посівах велику кількість бічних пагонів, а на загущених – більше стручків у верхній частині рослини, вплив норми висіву на врожайність є менш значним, ніж у багатьох інших культур. Тому за ранніх строків сівби (у перші дні оптимального періоду), на родючих ґрунтах і з достатнім запасом вологи та за теплої осені, норма висіву повинна становити 5–6 кг/га насіння I класу. Якщо ж сівбу проводять наприкінці оптимальних строків або за інших несприятливих умов, то норму висіву підвищують до 8–10 кг/га. Водночас варто зазначити, що збільшення норми висіву не компенсує низький рівень агротехніки [4].

Норма висіву істотно впливає на проходження фаз розвитку ріпаку, зокрема змінює кількість бічних гілок. Зменшення цього показника може навіть сприяти підвищенню урожайності та вмісту олії у насінні. Так, у досліді із сортом Растол в регіоні Ербіль (Курдистан) зниження норми висіву до 300 тис./га забезпечило кращі показники врожайності та якості (олійності) насіння [5].

Метою наших досліджень було виявлення реакції гібридів ріпаку озимого на різні норми висіву в умовах центрального Лісостепу України.

Дослідження проводилися у 2023–2024 роках шляхом постановки дрібноділяночного досліді. У досліді вивчали гібриди ріпаку озимого:

- Фактор А (гібриди): РЖТ ТРЕЗЗОР (RAGT), ДСВ ДЮК (DSV), РТ315.
- Фактор В (норми висіву, тис. схожих насінин/га): 300; 450; 600.

Повторність триразова, розміщення повторень – в один ярус. Загальна площа ділянки – 17 м², облікова – 10 м². Між повтореннями залишали доріжки шириною 60 см, між варіантами – 30 см. Захисні смуги – 2 м. Загальна площа досліді – 0,5 га. Дворічні дослідження дали змогу узагальнити отримані результати.

Вживаність рослин у період весняного відростання мало залежала від гібриду. Так, у варіантах із РЖТ ТРЕЗЗОР (RAGT) вона коливалася в межах 94,4–97,4 % залежно від норм висіву; у РТ315 становила 94,2 %; у ДСВ ДЮК (DSV) – 94,2–95,7 %.

На період збирання ріпаку озимого вживаність рослин знизилася порівняно з весняним відростанням, однак інтенсивність цього процесу залежала від гібриду та норм висіву. Зокрема, у РЖТ ТРЕЗЗОР (RAGT) при висіві 300, 450 та 600 тис./га схожих насінин зниження вживаності склало відповідно 5,3; 1,8; 4,2 %; у РТ315 – 3,9; 2,6; 2,4 %; у ДСВ ДЮК (DSV) – 4,0; 2,4; 2,6 %.

Польова схожість насіння ріпаку озимого в середньому за два роки була досить високою (90,0–93,1 %), проте відрізнялася між гібридами. Найнижчі показники (90,0–93,1 %) мав РЖТ ТРЕЗЗОР (RAGT), тоді як у РТ315 вони становили 93,3–93,4 %, а у ДСВ ДЮК (DSV) – 93,3–93,9 %.

Виявлено чітку тенденцію до зниження густоти рослин від входу в зиму до збирання, незалежно від гібриду, норм висіву та погодних умов. Проте інтенсивність цього процесу була різною: у РЖТ ТРЕЗЗОР (RAGT) при нормах висіву 300, 450, 600 тис./га вона становила відповідно 19,0; 33,0; 44,0 тис./га, у РТ315 – 25,0; 33,0; 36,0 тис./га, у ДСВ ДЮК (DSV) – 22,0; 31,0; 46,0 тис./га.

Встановлено закономірність зменшення кількості гілок першого порядку зі збільшенням норми висіву з 300 до 600 тис./га: у РЖТ ТРЕЗЗОР (RAGT) – з 11,0 до 10,25; у РТ315 – з 10,7 до 10,0; у ДСВ ДЮК (DSV) – з 10,5 до 8,7 шт. на рослину.

Також простежено зменшення маси насіння з рослини при загущенні посівів. Для РЖТ ТРЕЗЗОР (RAGT) різниця між нормами висіву 300 і 450 тис./га становила 1,2 г, а між 300 і 600 тис./га – 2,2 г. У РТ315 ці показники дорівнювали відповідно 1,4 і 2,35 г; у ДСВ ДЮК (DSV) – 1,0 і 1,25 г.

За підвищення норми висіву з 300 до 600 тис./га зменшувалася маса 1000 насінин у межах кожного гібриду: у РЖТ ТРЕЗЗОР (RAGT) – з 4,35 до 4,10 г; у РТ315 – з 4,2 до 3,9 г; у ДСВ ДЮК (DSV) – з 4,15 до 3,95 г.

Гібрид РЖТ ТРЕЗЗОР (RAGT) показав перевагу за урожайністю (у середньому за два роки) порівняно з РТ315 та ДСВ ДЮК (DSV). При нормах висіву 300, 450 та 600 тис./га урожайність РЖТ ТРЕЗЗОР (RAGT) перевищила РТ315 на 0,13; 0,38; 0,55 т/га, а ДСВ ДЮК (DSV) – на 0,26; 0,42; 0,10 т/га.

Встановлено закономірність зростання урожайності у всіх гібридів при збільшенні норми висіву. Зокрема, у РЖТ ТРЕЗЗОР (RAGT) підвищення норми висіву з 300 до 600 тис./га забезпечило приріст урожайності на 1,28 т/га, у РТ315 – на 0,85 т/га, у ДСВ ДЮК (DSV) – на 1,44 т/га.

Норма висіву є ключовим фактором формування елементів структури врожайності ріпаку озимого.

Оптимальною нормою висіву ріпаку озимого гібридів, що вивчалися, в умовах центрального Лісостепу України виявилася 450 тис./га, яка забезпечила найвищий прибуток.

Гібриди відрізнялися за реакцією на густоту стояння, що слід враховувати при виборі насіння для конкретних умов вирощування.

Рациональний підбір норми висіву дозволяє підвищити продуктивність культури та знизити ризики втрат врожаю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Керімов А.Н., Донець А.О. Оптимізація технології вирощування ріпаку озимого в неполивних умовах Південного Степу України. Таврійський науковий вісник № 90./Землеробство, рослинництво, овочівництво та баштанництво. 2015. С. 39-44.
2. Drobitko A. (2025). Effect of plant density and fertilization on winter rapeseed yield. Scientific Progress & Innovations, 28 (1), 15-19. <https://doi.org/10.31210/spi2025.28.01.03>
3. Волощук О. П., Случак О. М., Распутенко А. О. Продуктивність озимого ріпаку залежно від строків, способів сівби та норм висіву насіння. В журн. Агроном. 27 вересня 2025. <https://www.agronom.com.ua/produktivnist-ozymogo-ripaku-zalezno-vid-strokov-sposobiv-sivby-za-norm-vysivu-nasinnya/>
4. Юрчук С. Вплив норм висіву та способу сівби на врожайність ріпаку озимого. В журн. Агробізнес сьогодні. Агрономія Сьогодні. 31 серпня 2020. <https://agro-business.com.ua/agro/ahronomiia-sohodni/item/18620-vplyv-norm-vysivu-ta-sposobu-sivby-na-vrozhainist-ripaku-ozymoho.html>
5. Nazy Awishalem Sarkees. Response of Growth, Yield and Oil of Rapeseed to Sowing Method and Seeding Rate. IOSR Journal of Agriculture and Veterinary Science (IOSR-JAVS) e-ISSN: 2319-2380, p-ISSN: 2319-2372. Volume 3, Issue 1 (May. - Jun. 2013), PP 01-06 www.iosrjournals.org

УДК 633.11:631.811(477.4)

ЩЕРБАТЮК В.В., здобувач вищої освіти

Науковий керівник – **КОЗАК Л.А.**, канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

УРОЖАЙНІСТЬ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД СТИМУЛЯТОРІВ РОСТУ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

У роботі наведено результати досліджень впливу стимуляторів росту (Аминорост, Квадростім, Вимпел 2) на продуктивність і якість зерна пшениці озимої сорту Смуглянка в умовах Лісостепу України. Встановлено, що

ЗМІСТ

Первушин В.В., Боюка Б.Р., Панченко Т.В., Федорук Ю.В. Урожайність та економічна ефективність вирощування сортів пшениці озимої м'якої залежно від технології вирощування в умовах Лісостепу України.....	3
Комісар Є.В., Ячиченко О.В., Михайлюк Д.В., Панченко Т.В. Біоенергетична ефективність вирощування зерна сої залежно від сорту та фракції висіяного насіння.....	5
Горбатюк В.А., Музиченко В.Р., Волинець Я.О., Панченко Т.В. Елементи структури урожайності та якості зерна сортів пшениці озимої в умовах Правобережного Лісостепу України.....	7
Глухова О.В., Грабовський М.Б. Продуктивність кукурудзи на зерно залежно від рівня удобрення.....	8
Кадькало В.М., Городецький О.С. Вплив сортових особливостей і норм висіву на продуктивність ріпаку озимого в умовах ТОВ «Агросленд» Білоцерківського району Київської області.....	10
Чижова Є.С., Козак Л.А. Формування елементів структури урожаю та урожайності ріпаку озимого залежно від норм висіву.....	11
Щербатюк В.В., Козак Л.А. Урожайність пшениці озимої залежно від стимуляторів росту в умовах Лісостепу України.....	13
Лозінський Б.М., Грабовський М.Б. Вплив сортових особливостей на ефективність технології вирощування пшениці ярої.....	15
Савченко В.В., Колесніков М.О. Формування врожайності гібридів соняшнику в умовах зони Степу України.....	17
Кравченко С.О., Пашенко Ю.П. Дослідження солестійкості сортів пшениці озимої на етапі проростання.....	18
Царук С.І., Вишневський А.В. Лісівничо-екологічна оцінка стану лісового фонду Клесівського надлісництва.....	20
Хилевич В.С., Вишневський А.В. Еколого-лісівничі особливості лісів Центрального Полісся (на прикладі ДП «Словечанський лісгосп АПК»).....	22
Тарарук В.С., Вишневський А.В. Еколого-лісівничі особливості лісів у Дубенському надлісництві.....	23
Левківський О.О., Вишневський А.В. Екологічна оцінка стану і динаміки лісів Коростишівського надлісництва.....	24
Доровесв В.М., Вишневський А.В. Еколого-лісівничі особливості, охорона та відновлення лісів ДП «Пулинський лісгосп АПК».....	25
Голуб Б.Р., Прядка Т.М. Пріоритети оптимізації землекористування в сучасних умовах.....	26
Склярів В.Г., Прядка Т.М. Напрями удосконалення механізмів управління територіями міських землекористувань.....	27
Семенченко Н.М., Прядка Т.М. Роль земель комунальної власності у формуванні сучасної моделі землеволодіння та землекористування.....	28
Гаврик С.І., Прядка Т.М. Теоретико-методичні основи управління земельними ресурсами в парадигмі сталого розвитку.....	30
Кучер Т.Р., Кучер Л.І., Панчук Т.В. Вплив елементів технології живлення на врожайність та структуру врожаю ріпаку озимого.....	31
Єзерковська Л.В., Олешко Н.Л., Дудник С.А., Бахмач В.І., Даманський В.В. Зміна водно-фізичних властивостей ґрунту, залежно від способів основного обробітку та удобрення.....	33
Мартиненко О.О., Заболотній В.С., Головатенко В.В., Лозінський М.В. Детермінація в F ₁ і трансгресивна мінливість кількості колосків головного колоса у популяції F ₂ пшениці м'якої озимої за внутрішньовидових схрещувань.....	34
Самородченко Є.С., Птуха Б.В., Козаченко О.О., Лозінський М.В. Успадкування в F ₁ і трансгресивна мінливість довжини головного стебла у популяції F ₂ пшениці м'якої озимої отриманих за реципрокних внутрішньовидових схрещувань.....	36
Романяк М.С., Івашина Д.Ю., Лялько В.В., Куманська Ю.О. Гомеостатичність	